

Н.В. СКРИПНИК, студ., НТУ «ХПІ»

МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ПРИЧИНИ ЗАНЕПАДУ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ

L'état de l'industrie métallurgique de l'Ukraine, les problèmes actuelles, les causes du déclin, les conséquences étaient analysé et les mesures pour améliorer la situation étaient proposé.

Рассмотрено состояние металлургического комплекса Украины, современные проблемы, причины упадка, последствия и предложены мероприятия по улучшению ситуации.

Стабільний розвиток економіки будь-якої країни забезпечується виробництвом конкурентоспроможної продукції, що здатна задовольнити попит на внутрішньому і на зовнішньому ринку. Металургійний комплекс України є базовою галуззю національної економіки. Проте на сучасному етапі українські металургійні підприємства не тільки втрачають позиції на зовнішніх ринках, а й значно скорочують обсяги виробництва металопродукції, що значною мірою зумовлено її низькою конкурентоспроможністю, рис.1 [6].

	Чавун	Феросплави	Металобрухт	Напівфабрикати	Г/к прокат	Х/к прокат	Прутки та бруски	Вугільні фасони
2008 рік	365,5	901,1	231,2	4523,2	2762,4	329,4	1891,4	657,0
2009 рік	176,4	206,1	64,1	1957,5	902,9	156,7	628,9	168,2

Рис. 1 – Динаміка експорту металопродукції вітчизняного виробництва, млрд. USD

В територіальній структурі України саме металургійні підприємства є ядром регіональних систем і складають основу економіки, забезпечують підтримку необхідного рівня соціального забезпечення населення. Металургійні комбінати є найважливішими містоутворюючими об'єктами, рис. 2 [2].

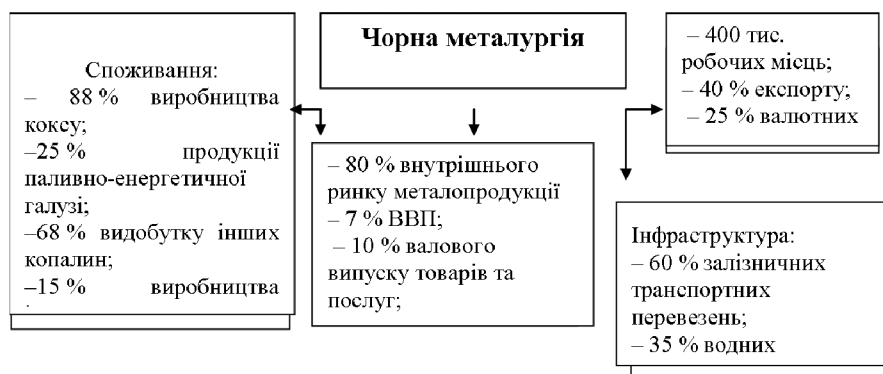

Рис. 2 – Значення металургійного комплексу для економіки України

На сьогодні український металургійний комплекс перебуває у кризовому стані, адже темпи падіння у 2009 році досягли рекордної відмітки, рис. 3 [4].

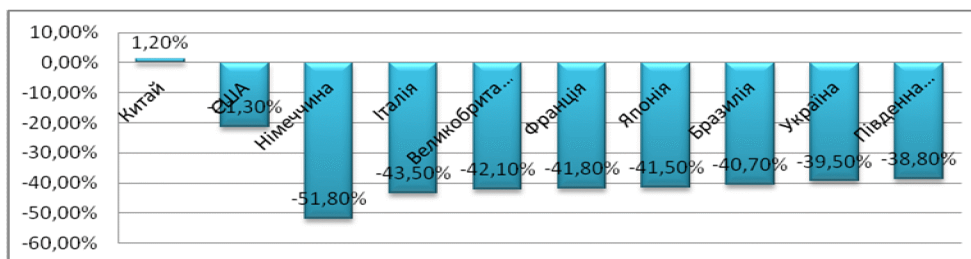

Рис. 3 – Темпи падіння обсягів виплавки сталі в країнах світу за перше півріччя 2009 року

Причини стрімкого падіння галузі, що сталося наприкінці 2008 року:

- світова фінансово-економічна криза;
- зниження попиту у зв'язку з сезонністю, що обумовлено періодом масових відпусток на підприємствах країн ЄС, що споживають металопродукцію;
- збільшення виробництва та експорту з Китаю;
- зниження рівня кредитування промислового сектору та девальвація гривні, що призвела до підвищення вартості боргів, котрі залучались у доларах США;
- протекціоністські заходи (Росія в січні 2009 року ввела 15% мито на імпортовану сталь);
- припинення фінансування значної кількості будівельних проектів у зв'язку з падінням цін на нафту (147 дол./барель – квітень 2008 р. та 35 дол./барель – листопад 2008 р.);
- перенасичення світового ринку металопродукції [5].

Не можна не відзначити той факт, що в Україні відсутня цілеспрямована політика щодо надання державної допомоги пріоритетним галузям, на відміну від багатьох країн, що підтримують насамперед сферу інновацій та високих технологій, котрі здатні вирішити проблеми енергоємності продукції, технологій виробництва [6].

Відсутність належних інвестицій у модернізацію виробництва призвела до не конкурентоздатності вітчизняної металопродукції на зовнішніх ринках за ціною. Держава продовжує стимулювати конкурентоспроможність металургійних підприємств за рахунок надання пільг щодо вартості енергоресурс-

сів, замість того, щоб створювати сприятливі умови для модернізації підприємств, рис.4 [5].

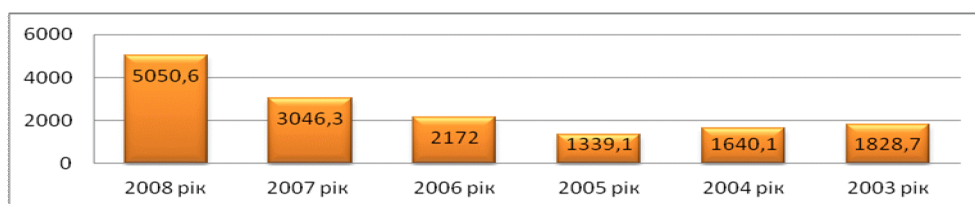

Рис. 4 – Капітальні інвестиції в Україні (2003–2008 рр., млн. грн.)

Лише окремі вітчизняні металургійні підприємства здійснювали суттєві капітальні вкладення в реконструкцію та модернізацію виробничих фондів в останні роки, рис.5 [3].

Рис. 5 – Капітальні вкладення найбільших українських підприємств (2006 – 2008 рр., млн. грн.)

Отже, на рівні окремих підприємств доцільно:

- вилучати з експлуатації морально та фізично застарілі агрегати, нерентабельні виробництва;
- підвищувати конкурентоспроможність продукції шляхом зменшення енергоємності продукції, трудових витрат та удосконалення інфраструктури, впровадження інновацій;
- завершити будівництво та реконструкцію незакінчених об'єктів металургійного комплексу та впроваджувати нові технології виплавки металу та використовувати більш економічні види матеріалів (наприклад, металобрухт);
- встановити якнайтісніші зв'язки з вітчизняними підприємствами машинобудування, будівництва і транспорту, а також з іншими метало споживачами з метою детального вивчення нинішньої та перспективної потреб у різних видах металопродукції [6].

Щорічно продукцію національного товаровиробника витісняють імпортовані товари, що негативно впливає на зовнішньоторговельне сальдо нашої держави, на надходження коштів у держбюджет України, падає зайнятість, зменшуються прибутки металургійних підприємств, що тягне за собою не-

спроможність купувати нові енергозберігаючі, більш новітні економічні технології виробництва тощо [3].

Отже, виникає необхідність підтримки галузі з боку держави, яка може запропонувати комплекс заходів регуляторного характеру та заходи зі стимулювання попиту на внутрішньому ринку [4].

Під регуляторними заходами слід розуміти:

- зменшення ставки податку на ту частину прибутку, що буде спрямовуватися на реінвестиції у виробничі фонди;
- тимчасове звільнення від сплати ввізних мит і ПДВ для імпортованого енергозберігаючого устаткування і комплектуючих;
- розробку механізмів легалізації тіньового капіталу за умови його спрямування на модернізацію (в офшорних компаніях «осідає» від 20 до 35 % прибутку металургійних підприємств, які згодом частково повертаються в Україну в формі прямих іноземних інвестицій);
- впровадження кредитних ліній в державних банках для вітчизняних металургійних компаній для рефінансування зовнішніх запозичень та реалізації інвестиційних планів;
- забезпечення погашення заборгованостей державних монополій перед підприємствами ГМК за металопродукцію.

Заходи зі стимулювання внутрішнього попиту:

- державні замовлення для відбудови мостів, ЖКГ та «Укрзалізниці»;
- надання вітчизняним виробникам пріоритетних прав щодо постачання товарів та послуг в рамках підготовки країни до Євро-2012;
- розробка програми пільгового страхування експорту до країн з підвищеним рівнем ризику рейдерства (країн Африканського континенту).

Список літератури: 1. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію розвитку гірничо-металургійного комплексу України до 2010 року» від 17 жовтня 1995 року N 385/95-ВР. 2. Ю. Долгоруков. Економічне забезпечення структурної перебудови металургії України. // Економіка України. – 1995. – № 10 – С. 40-45. // http://www.niss.gov.ua/monitor/monitor_5/rozv_galus.htm. 3. Драч М. Україна буде змушена розпрощатися з половиною великих металургійних комбінатів // Точка зору. -04.11.2008. 4. Панченко В.Г. Механізми і інструменти подолання кризи в промисловому комплексі України // 5. <http://www.metalcourier.ru> (новини, аналітика, прогнози) 6. Нечипоренко. Чорна дірка виникла на місці чорної металургії // Голос України. – 2008.- № 10 – С. 13. // <http://www.metportal.ru>

Поступила в редколлегию 07.07.10